

ÂHENK

FİKİR KÜLTÜR EDEBİYAT DERGİSİ

SAYI 14 OCAK 2005

Lümpenlik

AHENK 14. SAYI DİZİN

14. SAYI

OCAK 2005

Karaçorlu Mehmet Sait, **Editör'den**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:4,5

Pekin Süleyman, **Biz Böyleyiz, (Şiir)** Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:6

Gagavuz Atilla, **Lümpenlik**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:7,8,9,10,11

Güzel Serkan, **Sen, (Şiir)** Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:11

Çaycı Üzyir, **Paris Mektubu**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:12

Yüksel Coşkun, **Cuma Mektubu**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:13,14

Armağan, Aytaç, **Aynalar**, (Şiir) Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:15

Metinoğlu Selman, **Öğretilmiş Lümpenlik**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:16

Yüksel Coşkun, **Çedene**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:17

Harputlu Mehmet, **Filibeli Ahmet Hilmi**, Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:18,19

Laedri, **Külbastı Yiyen At**, (Şiir) Ocak 2005, Sayı: 14, Sayfa:19,20,21

ÂHENK

FİKİR KÜLTÜR EDEBİYAT DERGİSİ SAYI 14 OCAK 2003

ÂHENK

FİKİR KÜLTÜR
EDEBİYAT DERGİSİ

SAHİBİ

AHENK AJANS İLETİŞİM
VE BİLİŞİM HİZMETLERİ

EDİTÖR

M. SAİT KARAÇORLU

YAYIN KURULU

- * M.S.Karaçorlu
- * Bicahi Esgici
- * Atilla Gagavuz
- * Bahri Akçoral
- * Coşkun Yüksel

İDARE YERİ

Yahyakaptan Mahallesi F46
D:27 K:6 İzmit

İLETİŞİM

0 262 311 54 58
editor@ahenkdergisi.com

DİZGİ-MİZANPAJ

Âhenk Ajans
BASKI

.....

Bu sayıda;

Karaçorlu Mehmet Sait, Editör'den.....	4,5
Peşin Süleyman, Biz Böyleyiz	6
Gagavuz Atilla, Lümpenlik,	7,8,9,10,11
Güzel Serkan, Sen.....	11
Çaycı Üzeyir, Paris Mektubu.....	12
Yüksel Coşkun, Cuma Mektubu.....	13,14
Armağan, Aytaç, Aynalar.....	15
Metinoğlu Selman, Öğretilmiş Lümpenlik.....	16
Yüksel Coşkun, Çedene.....	17
Harputlu Mehmet, Filibeli Ahmet Hilmi	18,19
Laedri, Külbasti Yiyen At,	19,20,21

me r h a b a ,

Kaynağı meçhul olmakla beraber herkes tarafından bilinen çok yaygın rivayetler vardır. Mesela; İsviçre'nin kıldan ince tellerin üzerine delikler delebilecek kadar tekniklerinin ileri olduğu işte böyle bir bilgidir. İkinci Dünya savaşında İngilizlerin Amerika deniz altısını batırıp suçu Almanların üzerine attıkları böylece Amerikalıların savaşa girmelerini sağladıkları da böyle bir rivayettir. Kaynakları bilinmediğinden doğru kabul edenler tarafından sıkça tekrarlanır. Doğru kabul etmeyenler ise “rivayet” diyerek yalana yakın bir anlam kaymasıyla şüphelerini izhar ederler. Mutlaka işin uzmanlarınca neyin doğru, neyin yalan, neyin rivayet, neyin kaynaklara dayalı kesin bilgi olduğu malumdur. Ama uzmanlık iddiası olmayan çoğunluk için her zaman doğrudan daha çok kendine uygun hissettikleri önemlidir.

Bize doğruluğundan daha önemli gelen işte böyle rivayetlerden ikisi zikredilmeye değer. Çok yaygın, herkes tarafından bilinen ama kaynağı en azından bizim tarafından meçhul iki rivayet: Birincisi dışardan; İkinci dünya savaşı sonudur, Almanya'da neredeyse taş üstünde taş kalmamıştır. Amerikalı general, Münih belediye başkanına, “Nasıl yeniden yapacaksınız bu şehirleri ?” diye sorar. Münih belediye başkanının cevabı ilginçtir: “Goethe ve Beethoven ile”

Taş üstünde taş kalmamış şehirler, ve hatta bütün ülke klasik müzik dinleyerek, klasik edebiyat okuyarak nasıl yeniden inşa edilebilir ? Elbette bu cümlede ki vurgunun “kültür” olduğu açıktır. Binaları yıkabilir, sanayi ve ekonomiyi çökertebilir, insanları öldürebilirsiniz. Ama kültürü yok edemezsiniz. Toplumun iç dinamiklerini oluşturan kültür var oldukça Rudyard Kipling'in ünlü şiirinde ki mısralar gibi; “Bütün ömrünü verdiklerinin bir anda yıkıldığını görür de / Eskimiş ve yıpranmış aletlerle / Her şeyi yeniden inşaa / Ve bütün gücünle yaşamak savaşına / Dalabilirsen” şehirleri, binaları, ve yıkılmış ne varsa hepsini yeniden

meydana çıkarmaya muktedir olursun.

İşte bu kaynağı malum olmayan, ama mutlak anlamda doğru olan bir bilgidir.

İkinci örnek biraz fıkramsı.

1930'lu 1940'lı yıllarda Türk toplumunu dönüştürme çabalarının içinde müzik, ağırlıklı bir yer tutar. Yerin Konya Akşehir olduğu rivayet edilmektedir. Halk evinde Devlet Senfoni Orkestrası konser vermektedir. Katılım zorunludur. Konser sonucunda bir yaşlı amcaya nasıl bulduğu sorulur, cevap biraz tirajı komiktir. “ Bu topraklar, Timur istilasından bu yana böyle zulüm görmemişti.”

Galiba, kültürel kimliksizliğimiz ve buna bağlı bütün sorunlarımızın temelinde bu anekdot yatıyor. Münih belediye başkanının yıkılmış kentleri yeniden yapma reçetesini uygulanırken küçük bir hata oluştu. Şimdi tartışmaya kaldığımız yerden devam edelim:

- Biz bu binaları yeniden yapamaya başlamadan Önce Beethoven ve Goethe'yi öğretmemiz lazım. Sonra binaları çarçabuk bitiririz.

- Siz meseleyi yanlış anlamışsınız, adam kendi kültürüne dayanarak sorunu çözmeyi murat ediyor. Biz de kendi değerlerimize sahip çıkmalıyız.

- Ne olacaktı, Karacaoğlan, Fuzulî, İtrî, Dede Efendi ile yapamazdık, olsaydı şimdiye kadar olurdu. Onlar başardığına göre bizim onlar gibi olmamızdan başka çare yok.

- Hani bakın hiçbir olumlu sonuç çıkmadı yaptıklarımızdan. Daha da kötü oldu.

- Direnmeselerdi, değişime açık olsalardı, karşı devrime pirim verilmeseydi mutlaka başaracaktık. Yine de başarabilmemiz buna bağlı.

Bu tartışmanın içine balıklama atlamamak, “çizgisi, rengi belli olmayan, kokmaz bulaşmaz bir çizgide olmakla” eş anlamlı mıdır ? Tartışanların ne söylediklerini değil ne için söylediklerini anlamaya çalışmak güncelden uzak, yukarılardan bir yerden kibirle etrafi seyretmek midir ?

Ahenk dergisi böyle olmadığını düşünüyor. Çünkü tartışmaların hepsinde çok ciddi bir açmaz var. Tartışma başladıktan sonra nerede duracağı belli olmayan bir eğimli düzlemdir. Bir müddet sonra neyi, neden, hangi sonuca ulaşmak için tartıştığınızı unutuyor, sadece tartışmış olmak için çaba sarf etmeye başlıyorsunuz.

Bugün yaşadığımız karmaşanın biraz da nedeni bu değil mi ? Kendi gibi düşünmeyen herkesi “vatan haini, satılmış, yok edilmesi zorunlu zararlı bir böcek gibi görmek veya aptal, ahlaksız, düzenin uşığı, ajan

olarak nitelendirmek” ne derece sağlıklı olacaktır. Daha da önemlisi tartışmaya neden ve nereye ulaşmak için başlamıştık ? Önce kavgayı bitirelim, sonra taş üstünde taş kalmamış bu ülkeyi yeniden inşa etmeye başlarız demek mantıklı mıdır ?

Bu sayımızda “lumpen kültür” üzerinde düşüncelerimizi yoğunlaştırma çabamız aslında yine tartışmaya bir ucundan katılmak değil, tartışma nedenlerimizi hatırlama gayretidir.

Ayrıca; yaşadığımız bu can sıkıcı ortamın bazı işlem hatalarından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

İşlem hatası hiç beklenmedik sonuçlara yol açabilir. Çünkü hangi nedenlerin hangi sonuçlara yol açabileceğini mutlak anlamda bilebilmek mümkün değildir. Eğer mümkün olsaydı sonsuz iktidarlar ve de sınırsız zulümler olurdu.

Saęlık ve esenlik dileklerimizle.

Biz Böyleyiz

*Ki gülümseyişimiz bile hüznüldür bizim
Öyle içliyiz
Koyunlarımız kınalıdır alnımız gibi
Vahşi bir mızrak gibi severiz seversek
Delersek evvel kendi böğrümüzü deleriz
Delilik sıfatı üstümüze cuk oturuyor
Mecnunluk rozeti çiçekten sık duruyor göğsümüzde
Biz böyleyiz*

*Sazın iki teli arasına gerilmiş durur ruhumuz
Doğuştan suçluyuz
Mızrap vurdukça daralır çarmih
Bütün duygularımız sehpayı bilir
Tüm aşklarımız işkence görmüştür
Ne ki bizde buna sevişmek derler
Acısız büyümek bilmeyen bir sevdadır bu
Kokarsa kan kokar
Biz böyleyiz*

*Alnımız yorgundur bizim alnımız yaralı
Yüzümüz yazgımız gibi çizgi çizgidir
Hep biraz siliktir fotoğraflarımız nedense
Ve hep biraz kaçırmışızdır bakışlarımızı onlardan
Sanki her daim borluyuz
Bir gözyaşlarımızı gizlemeyi başarmışızdır
Bir de sevdiğimizi söylemeyi
Biz böyleyiz*

*Ve bizim mahcubiyetimizin adıdır isyan
İsimsiz kahraman olma mecburiyeti
Aslında çok güçlüyüz
Gücümüz güçsüzlüğümüzün fitil ucu
Namusumuz için varız ve yoğuz*

*Ve nasırlarımız namusumuzdur, kabusumuzdur
Uğurlar olsun
Biz böyleyiz*

Lümpenlik

Neredeyse yüz elli yıldır anlamı dışında kullanılan kavramlarla kavga ediyoruz. Anlamı değiştirilmiş kelimelerle kavga etmek kancıklığın en düzeysizi.

Muhatabına küfür etmek istiyorsan, doğrudan ve özellikle onun anlayacağı bir sözcükle bu işi yapmalısın. Yoksa yaptığın kavganın ne tadı kalır ki ? Haklı olduğun, haklı olduğuna mutlak anlamda inandığın bir kavga ise giriştiğin; kaybetmenin bile şerefi olacağını bilmelisin. Kelimeleri karşındakinin anlamayacağı şekilde seçiyorsan asıl amacın kavga etmek değil demektir.

Ya mutlak anlamda haklı olduğuna inanmadan kavga ettiğin içindir.

Ya maksadın haklı çıkmak, hakkını elde etmek değil de hakkı gasbetmek içindir.

Ya sayyad-ı bî-insaflara hizmet etmekten zevk aldığın içindir.

O meşhur Tanzimat Fermanı, o tarihin kırılma noktası olan değişim projesi, yönetenlerin kendilerini değiştirmek yerine kuralları değiştirme çabası. Kim bilir hangi özenli kalemler, hangi üstün becerili uzmanlar tarafından hazırlanmıştı. Her kelimenin üzerinde ne kadar kafa patlatmışlardı. Ama yönetilenler durumu üç kelimele basit bir cümle ile özetlemişlerdi: “Artık gavura gavur denmeyecek”

Asrîlik, akılcılık, aydınlanma, devrim, bilimsellik, halk, millet, ümmet... Bu ve benzer kelimelere neredeyse yüz yıl boyunca ilk bakışta görünenin dışında anlamlar yüklenerek cümleler kuruldu. Anlamı dışında kullanılan sözcükler daha sonraki zamanlarda değişti. Özellikle batı menşeli terim ve kavramlar bu

Bozkır Kemalistleri... Zibidi liberaller ve kasaba kırosu milliyetçiler...

amaca daha uygun görüldü. Pozitivizm, modernite, demokrasi, militarizm, dikta, faşist, komunist, anarşist, hürriyet, çağdaşlık, orta sınıf, aristokrasi ve benzeri kelimeler söyleyenin amacına uygun farklı anlamlarda kullanılıyordu.

Haliyle ortaya çıkan garip, anlaşılmaz, kimin kime vurduğu, galibin kim, mağlubun kim olduğu belli olmayan bir kör dövüşü oldu.

İşte son günlerin sık kullanılan aynı özelliklere sahip bir başka kelimesi; lümpenlik.

Birileri “lümpen” sözcüğünü kullanarak, birilerini aşağılıyor. Sövüyor. Bazıları daha ılımlı ve uzlaşmacı görüşlerinin arasında zikrediyor, ama yine olumsuz anlamını ön plana çıkarmayı ihmal etmiyor. Diğer bazıları sorunların temeline oturtacak kadar abartıyor lümpenliği. Elbette çözüm önerilerinin omurgasına lümpenlikten kurtulmayı koymayı ihmal etmiyor. Geriye kalan büyük çoğunluk –her zaman yaptığı gibi- lümpen kelimesini bir papağan gibi tekrarlıyor.

- “Lümpenleşme kardeşim”
- “Bu lümpenleşmeyi bırakmalıyız artık”
- “Senin bu yaptığın lümpenleşmenin ta kendisidir”
- “Lümpen kültür bizi etkisi altında tutuyor”
- “Ülkemizin sorunlarını bu lümpen politikacılarla çözemeyiz”
- “Kültürümüz lümpenleşti”

Lümpen sözcüğünü gerçek anlamıyla kullanma ihtimali en yüksek olan yazarlarımızdan birinden şu satırlarını alıntılılamaya değer bulduk:

“.....Köylülüğün büyük şehir gecekondusuna yerleşmiş lümpenlik aşaması, toplumu esir almış.

Lümpen kültürü, zengin fakir ayırımı yapmıyor. Toplumun yoksulu da hırt, varsılı da hırt.

Kitle iletişim araçlarına hakim olanlar, önce direnmişler, sonra pazarın talebine teslim olmuşlar.

Onun için bu ülkenin basını da, televizyonu da aşağılık bir düzey sergiliyor.

Başkaldıran aydın, 'marjinalleşmeye' itiliyor. Azıcık düzeyli ve bilgi dolu bir yazıyı okunmayan, satmayan birtakım yayın organlarında yayınlayacaksınız ve karşılığında çok düşük bir gelirle sürünmeye de razı olacaksınız.

Daha 'popüler' olmak istiyorsanız da, çaresiz, düzeyinizi düşürecek, toplumla 'yukarılarda' değil, 'aşağılarda' buluşacaksınız. Öbür türlü, aç kalırsınız.

Evime zorla giren eski Yeşilçam filmlerine bakıyorum... Ne kadar seyretmesem de gözüm kayıyor, gözüme batıyorlar... Lümpenler için lümpenler tarafından üretilmiş, İstanbul'un 'periferisine' ve altın dişli Anadolu işletmecisinin beğenisine göre ayarlanmış kaba ve hırt piyasa işleri...

.....

'Büyük sanatçı' diye çıkarıp şarkı söylettikleri davarlara bakıyorum... Ve eline mikrofon almış çaçulalara...

Buralara mı düşmeliydik?

Kadın kılığında otoyol kenarlarında iş tutan köylü eşcinseller, bunların azıcık daha düzgünlerini pazarlayan gece kulüplerinde haram baba parası yiyen çemiş oğlanlar, bunlara 'servis veren' geri zekalı küçük fahişeler, elini atsa donunu bulamayacak kadar salak güzellik kraliçesi adayları ve muhabbet tellalı Zurnik Efendi'nin müşteriye bakıp da seçmesi için uzattığı sermaye katalogu gibi çıkan magazin dergileri... Cümle kuramayan köşe yazarları, konuşma özürü spikerler, pepeme sunucular, Türkçesi zayıf politikacılar, maraba

olamayacak bürokratlar, şaşkın tavuklar gibi sağa sola kaçışan karabudun...

Ağır hacıyağı kokuları içinde çember sakallı zavallı şark köylüleri ve akşamları çay demleyip çekirdek çıtlayan bozkır Kemalistleri... Zibidi liberaller ve kasaba kırosu milliyetçiler.....”

(Star Gazetesi – Engin Ardıç – 19.Mart.2002 Salı Tarihli Köşe yazısından.

Her ne kadar hepsinin ağzı bu kadar bozuk değilse de, gazetelerimizin köşe yazarları "lümpenlik" üzerine hep bu minval üzere yazmaktalar. Ama biz bu satırları diğerlerine oranla, son derece açık, dürüst, düşünüldüğü gibi yazılmış bulduğumuz için alıntılıdık.

Daha iyi anlaşılabilmesi adına şöyle sıralayabiliriz.

- 1.) Lümpenler aslen şehirli değil köylüdür.
- 2.) Ama köylerinden kalkmış şehirlere göç etmişlerdir.
- 3.) Büyük şehrin gecekonduasına yerleşerek orada lümpenleşmişlerdir. Köylülüğün şehre yerleşmiş ama şehirleşmemiş haline lümpenlik denir. Ve bu bir aşamadır aslında.
- 4.) Bu lümpen denilen grup sayı olarak o kadar çoklar ki şehri istila etmişlerdir.
- 5.) Hiçbir ince zevk, estetik, sanat, kültür, uygarlık nasipleri yoktur.
- 6.) Şehirli olmak için çaba sarf etmedikleri gibi, şehirleri de kendilerine benzetmişlerdir.
- 7.) Onların düzeysizlikleri piyasayı etkilemektedir. Onlar sayı olarak çok olduğundan, üretilen her sanat eseri onların beğenisine sunulmak zorundadır. Bu yüzden hepsi ve her şey son derece düzeysizdir.

Açıkçası kendi adımıza, lümpenlik denen şeyin kötü bir şey olduğunu hissediyorduk ama bu kadarını ummuyorduk doğrusu. Daha da vahimi bu tanımlamaların içine girip girmediğimiz konusunda emin olamamak. Mesela; köy kökenli değil de nahiyeden olanlar dahil mi ? Anlaşılan elbette dahil. Hatta kasabadan, ilçe merkezlerinden, ve Kırşehir'den

olanlar da dahil. Yani, Kırşehir' e şehir denirse Kadıköy'e köy demek gerekir ki anlamsız olur.

O zaman lümpen olmayanlar daha az olduğuna göre anlamaya çalışmanın sınırlarını oradan başlatmalıyız. İki üç göbekten beri İstanbullu olanlar hariç diğer Türkiyeli vatandaşlar desek nasıl olur ? İzmirli lümpenlerin değil levantenlerin içine sokmak gerekir. Ama kesinlikle Ankaralı lümpenler sınıfında. "Akşamları çay demleyip, çekirdek çıtlayan Bozkır Kemalistleri" tanımlaması Ankaralıları kapsıyor gibi görünüyor.

Hayır bu yol çıkmaz sokak. Buradan bir sonuca varamayız.

Şehirlilikten kast edilen yaşam tarzı sınıflamasıdır. Lümpenlik de yaşam tarzı standartları şehirlilik ölçütlerine uymayanlardır. Arabesk dinleyen, Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses, yoz müzik hayranları, lahmacun severler, Sivaslılar Kırathanesi müdavimleri, akşamları evlerinde pijamayla atlele oturanlar, görücü usulüyle evlenenler, bekareti önemseyenler, bayram namazı kılanlar, kurban kesenler, sağ partilere oy verenler, bütün birikimlerini kooperatif evlerinin taksitlerine yönlendirenler...

Uzatmak mümkün.

Aslında şehirlileri tanımlamaya çalışmak yine kestirme yol gibi görünüyor.

Şehirliler: "Tahsilli, geliri geçimi yerinde. Yaşam tarzına kurallar egemen. Sanatsal, estetiksel, yaşamsal, kurumsal, kavramsal, biçimsel, bilimsel, kültürel kurallarla yaşayan. Şehirli gibi kazanan ve şehirli gibi tüketen. Eğlenen. Nasıl eğleneceğini bilen. Rafine. Özellikle birden fazla yabancı dil bilen. Avrupalı gibi düşünen ve Avrupalı gibi yaşayan" lardır.

Hayır. Yine olmadı. Böyle bir tanımlama yaparsak; kaç kişi bu tanımın içine girecek. Toplam nüfusun milyonda, on milyonda kaçını şehirli olarak tespit etmek mümkün olacak ? Düzeysizlik kaçınılmaz bir sonuç kabul edilmeli. Mızımızlanıp, sövülüp, sayılmamalı.

Şehirlilik bunlar da değil. İşin aslına dönersek, biliyoruz ki, şehirlilikten maksat "Burjuva" kelimesinin Türkçe karşılığıdır. Burjuva; el işi yapmayan kentli zengin demektir. Türediği yer Marksçı dildir. Ve orada şöyle tanımlanır: "Toprak sahipleri ve toprak sahipliği kökenli soylularla köylü ve işçi sınıfları dışındaki kentlerde el işi yapmadan yaşayan, hali vakti yerinde olan insanlardır. En büyük anamalcılardan küçük esnafa, serbest mesleklilerden memurlara kadar el işi yapmadan yaşayabilen tüm insanlar burjuva deyiminin kapsamı içindedir. Üç çeşidi vardır: Büyük burjuva. Orta burjuva. Küçük burjuva.

Lümpenliği anlayabilmek için, öncelikle anlamak zorunda olduğumuz şehirlilik hakkında "burjuva" terimi neden kullanılmıyor. Çünkü yukarda ki burjuva tanımlamasında pek de öyle üstün sınıf çağrıştıracak özellikler yok. Hatta daha da ötesi "burjuva" terimi sevimsiz, olumsuz anlamlar çağrıştırıyor. Emek harcamadan geçimini sağlayan. Yani başkalarının sırtından geçinen. Yani asalak. Yani köylülerin, işçilerin, emekçilerin, üreticilerin iş gücünü çalan hırsızlar. Burjuvazi bu anlamda kullanıldığı yıllarda henüz kapitalizm kesin zaferini ilan etmemişti. Duvarlar yıkılmamıştı. Globalleşme denilen büyülü sözcük etki sahasını bu kadar genişletmemişti. Emekten yana olanlar içten, bir gün zafere ulaşacaklarına inanıyorlardı. Bir adam diğerine "Ulan Burjuva" dese kavga çıkardı. Bir şeyleri aşığılamak için mesela "Küçük burjuva ahlakı" gibi bir cümle kurulurdu. 80 lerden sonra film koptu. Burjuva kelimesini dezenfekte edip daha olumlu bir anlam yükleyerek kullanma çabası başladı. Kelimeyi birebir tersyüz etmek mümkün olmadığı için değiştirme çabasıyla başladı iş. Önceleri burjuva karşılığı "kentsoylu" diye bir kelime uydurdular. Artık kelime eski negatif anlamından uzaklaşmış, daha yumuşak, daha kabul edilebilir bir anlama bürünmüştü. Özellikle "soylu" parçası kentle birleşince anlamı birdenbire olumlu hale dönüşüverecekti. Ama pek olmadı. Türk halkı ne kentliydi ne de soylu. Haliyle kentsoylu oldurulma çabası da akamete uğramış oldu.

O yıllar, Körfez savaşına kadar, beş yıldızlı otellerin, turizm gelirleri patlamasının, hayalî ve gerçek ihracatın en yüksek seviyeye ulaşmasının, otoyolların, telefonun, renkli tv.lerin, özel kanalların

yıllarıydı. Şehirli gibi olmanın yükselen değer olduğu yıllar. Birden bire senfoniler, buzlu viskiler, otel lobilerinde yenilen yemeklerin gusto tartışmaları, somon balığı çiftlikleri doluştu günlük köşe yazılarının içine. Ama ne yapılsa Türk halkı bu yeni hayata da uyum sağlayamıyordu. Kazandığı parayı başını sokacak bir ev sahibi olmaya yönlendiriyor, eğer birazcık tasarrufu varsa onu da ikinci bir ev, veya bir yazlık peşine düşüyordu. Bir şehirli gibi tüketmeyi beceremiyordu. Genlerinde taşıdığı geçmişe bağlılık, geleneksel değerlerinden kopmamak bu dönüşümün önünde en büyük engeldi. Türk aydınlarının medar-ı iftihar olan bir tanesi dayanamadı işin bu noktasında “beyaz Türkler” diye yeni bir kavram yumurtlayıverdi.

Çoğunluğun ayak uyduramadığı bu şehirlileşme sürecinin baş kahramanları artık yeni bir sövgü kelimesi buldular: Lümpen.

Lümpen menşe olarak yine Marksist terminolojiye ait. Tek kelimeyle ayak takımı demek. “Kapitalizmin sınıfsızlaştırdığı, üretmeyen kesim. Fahişeler, pezevenkler, hırsızlar, kapkaççılar gibi. Yukarıdaki alıntıda geçen “Köylülüğün büyük şehir gecekonduşuna yerleşmiş lümpenlik aşaması, toplumu esir almış” cümlesinde lümpen kelimesinde bu anlamlar var mı? Yok mu?

İlk bakışta yok gibi görünüyor. Yazının bütünü de nazar-ı dikkate alınırsa Lümpen genel olarak şehirleşmemiş, düzeysiz köylüleri kapsıyor. O zaman böyle bir anlam neden aslında fahişeleri, pezevenkleri, hırsızları kapsayan lümpen gibi bir kelimeye yüklenmiş olsun?

Varsayımlar birden fazla.

1.) Bu kelimeyi kullananlar, toplumun çoğunluğundan ayrı olduklarını, daha üst bir konumda (uygar, çağdaş, şehirli, Avrupaî) olduklarını, vurgulamak, öne çıkarmak, kabul ettirmek ihtiyacı hissetmektedirler. Ayak takımından olmayı kim ister?

2.) Arabesk dinleyenler, göğsünü jiletleyenler, çiğ köfte sevenler, pizzanın tadını bilmeyenler, bu kadar fedakarlığa devrimlere rağmen evrim geçiremeyenler,

çalışkan ve zeki olmayan tam aksine tembel ve aptal olanları ifade etmek için en uygun kelime olarak bunu bulmuşlardır. “Kelimenin aslını kimsenin bilme ihtimali pek yok. Zaten İngilizce neyse ney de Almanca’yı kim araştıracak? Eğer bunlar bizim gibi olmayı başarabilselerdi ülkemiz baştan sona kalkınırdı. İstenen düzeye ulaşırdı” diyor olabilirler. Parlemantoya, milletvekillerine, politikacılara duyulan nefret ve iğrenmenin de temeli buraya dayanıyor olabilir. Çünkü onlar çoğunluğun temsilcileridir. Kendilerinin temsil edilmeye bile ihtiyaçları yoktur.

3.) Lümpen kelimesinin bilimsel terim anlamı pek de önemli değildir. Çünkü kullanıldığı cümlelerde bilimsel yaklaşımlar değil duygusal tepkiler hakimdir. Mesela; iğrenme duygusu. Çoğunluğun, her şeyinden iğrenme. Çoğunluk oluşu başta olmak üzere her şeyinden. Geleneklerinden, inançlarından, zevklerinden, düşünce tarzından. Çoğunluktan olmak, sıradan alelade birisi olmak demektir. Farklı olmak, değişik olmak üstün olmakla eşanlamlıdır. Yunan kardeşliği üzerine düzenlenen konserin dinleyicileri, konsere giden, türkücü İbrahim Tatlıses’e neden tepki göstermişlerdi? “İbo dışarı, İbo dışarı” bağırtılarında hangi duygu ve düşünce ana etkendi? Bütün toplumbilimcileri ve analistleri göreve davet ediyorum. Ülkemizin bir çok kültürel sorununun çözümü bu meselenin analizinde yatmaktadır.

4.) Aslında lümpen kelimesini kullananlar; ya ideolojik olarak sol kökenden gelen kişilerdir. Ya da elan solcu olanlar. Solcu aydınların bilinçaltında bir halk düşmanlığı yatar. Çünkü bu ülkenin halkı, köylüleri, emekçileri için her türlü savaşı vermiş, her şeyi göze almış, dayanılmayacak eza, eziyet ve işkencelere uğramış oldukları halde uğruna savaştıkları bu insanlardan hiçbir destek ve sempati görmemişlerdir. Tam aksine, efendilerinin kendilerini kandırmak için söyledikleri her yalana inanmışlar, “cellatlarına gülümsemişler”dir. Kendilerini ezen, sömüren, insan yerine koymayan toprak ağalarıyla, mevcut düzenle işbirliği yapmış kendileri için savaşınlara karşı durmuşlardır. İhbar etmişler, ele vermişler, kurşunlanırken, idam sehparlarında sallanırken karşılarında geçip eğlenmişlerdir. Dolayısıyla bu halk için hiçbir şey yapmaya değmez. Bu halk lümpendir,

demek zorundadırlar.

5.) Türk aydını tıpkı sermaye gibi, tıpkı siyaset gibi, tıpkı medya gibi kurulu düzene, devlete bağımlıdır. Herkes bağımlı olduğu kampın çıkarlarını korumak, onun dilini konuşmak, onun gösterdiği amaca hizmet etmek zorundadır. Haliyle lümpen kelimesini bilerek kullananların hepsi çoğunluğa karşı devletin dilini kullanmak zorunda oldukları için aşağılama, küfür, sövgü, sindirme, korkutma, kafa karıştırma, hedef saptırma, kandırma gibi yöntemlere hizmet etmektedirler.

6.) Aydınlar sosyolojinin, özellikle Marksizm'in şablonu ile düşündükleri için genel bir açmazın içindedirler. Matematik bir bilim olmayan sosyoloji toplumu sınıflara ayırmıştır. Toplumu canlı bir organizma varsayarak geçireceği evreleri belirlemiş isimlendirmiştir. Klan, feodalite, toprak sahibi soylular burjuvazi gibi terimlerin bu ülkede bire bir karşılıkları bulunmadığı için daha çok uyanlar ön plana çıkarılmak zorunluluğu hissedilmiştir. Toprak sahibi soylular karşılığına köy ağaları konulmuş olmamıştır. Emekçiler karşılığına zar zor iş bulmuş köylüleri koymak istemişler tutmamıştır. O halde başa dönelim, önce kapitalistleştirilim, sanayileşmeyi sağlayalım, sonra şehirleşme olur, burjuvazi oluşur, karşılığında emekçi ve köylüler oluşunca biz elimizdeki şablonu rahatça uygularız diye düşünmüşlerdir. Bunların hiç biri olmayınca, çoğunluk bir hilkat garibesine dönüşünce yine kafadaki şablona dönülmüştür. Orada mevcut durumu en iyi ifade eden terim olarak "lümpen" bulunmuş ve kullanılmaya başlanmıştır. Bu arada birazcık anlam kayması olmuşsa da artık o kadarcık kusur kadı kızında da bulunur denilmiştir.

Bir ihtimal daha var.

Hayır ölmek değil. Bütün bu varsayımların hepsi de doğru olabilir.

Serkan Güzel

Sen

*Gözlerimi saran gökkuşağı,
Gönül ülkemin şahısın,
Gecenin böğründeki hayat türküsü,
Mutluluğun filizlenen başağsın,
Kalbimin berrak ırmağı,
Sevgi ordusunun bayrağısın.*

*Özlemlerle kaygı bürümüş yüreğimin
Şifa kaynağısın
Sen getirirsin nebaharı gönlüme
Müjdesi kardelen çiçeğisin*

*Aşk ülkesinin son muhafızı
Sadakat surlarının sancağısın
Sevgisiz uykularda uyurken
Sen benim gönlümün çerağı
Merdüm-i dide-i ekvansın*

Sen benim ab-ı hayatımsın

Paris Mektubu

Otuz yıl önce geride bıraktığımız sadece gençliğimiz değildi. Hatıralarımızı, özlemlerimizi şekillendiren birçok şeyi de oralarda bırakmıştık.

Boynu bükük insanların gurbette nasıl hasret ağına düştüğünü, bilmeyen yok gibiydi.

Saklanan, okuna okuna iyice kırışmış mektuplarda memleket şekillenirken, hasrete hasret katan acılar, hastalıklar ve ölümler gözyaşlarına adeta kaynaklık yapıyordu.

Diktiğimiz çam ağaçları oralarda büyürken, biz buralarda yeraltlarında parçalanan insanlarımızın anıları üzerine şüirler yazıyor ve ağıtlar yakıyorduk. "Bugün yine güneş oralarda çam ağaçlarımızın üzerine doğdu" diye, teselliler arıyorduk.

Buralarda neler sığmadı ki memleketin içine ? Hayallerden taşan, rüyaları süsleyen, konuşmalarımıza renk katan anılar diyari memleketim...

Kıvalı ellerinde bocutlarıyla mahalle çeşmesinden su dolduran; civil civil elbiseleriyle, şalvarlarıyla narin genç kızlarımız, güğümleriyle analarımızın çeşmebaşı sohbetleri hiç unutulabilir miydi? Asla...

Adeta duyguların kuruduğu batı ülkelerinde bir şehrin, bir mahallesinde görmek mümkün değildi bu manzaraları.

Akşam üzeri iş sonrası babalarını karşılayan çocuklar.komşusunun sevincine ve acısına ortak olan insanlarımız.

Birbirlerine "günaydın" demeyi külfet sayan insanlar arasında yaşarken memleketimin öten horozlarını dahi özlemenin bir meziyet olduğunu düşünmemek mümkün değildi...

Gözyaşlarımla başbaşa kaldığım zamanlarda, dışarıdan gelen bana yabancı kahkahaların akislendiği yerlerde bacalardan bazan memleketim tüter, sabahları güneş yerine memleketim doğardı. İşte akşamın olmasını istemeyişimin tek sebebi de bu idi..

Bu sebeple kendimi geceyarılarında dahi sabaha yakın hissederdim.

Şu an Ankara'nun göbeğinde bir hastanenin odasında yatan anama nasıl ulaşamıyorsam beni Paris'te tutan acılardan da bu denli uzaklaşamıyorum.

Memleketim tablomdaki renkler üzerinde şekillenirken, şüirlerimin kaynağı, duygularımın da sembolüydü.

İşte yaşadığımız yerlerde bizlere teselli veren, herşeye rağmen yaşama sevincine ulaştıran bunlardı.

Benim güzel insanlarımın yaşadığı, güzel memleketim seni çok özledim.

PARİS - 15.11.2001

<http://uzeyircayci.sitemynet.com/>

<http://sevginedir.tripod.com/UCayciKim.htm>

Puma Mektubu

Bahar geliyor.

Mart ayının gece ve gündüzü eşitleyen günü bile geride kaldı. Cemreler çoktan bitmişti. Ama biliyorsun bu memleketin baharı yoktur. Yağmur ve soğuk mayıs sonuna kadar devam eder. Sonra aniden yaz geliverir. Yazın geldiğini de sokakların boşalmasından, milletin hep yazlıklarına çekilmesinden anlarsın. Gerçi yazlıklara gitmeyi zorunlu kılacak kadar sıcak olmaz buralarda ama, deniz kenarında, güneyde, Ege’de, Akdeniz’de, Karadeniz sahillerinde yazlık sahibi olmak bir güç ve sosyal düzey göstergesidir.

Hani o baharın, önce yüzünü gösteren, insana güven duygusu veren sıcaklığını, sonra yavaş, yavaş gelişini neredeyse unuttum bile. Karlar erimeye başladılar cemrelerle beraber. “Harav” denilen bir rüzgar esince ölüme benzer bembeyazlık azalmaya başlar, toprağın kırmızıya çalan çamurlu yüzü kendini gösterirdi. Toprağı görmek bir umuttu. Kışlık erzağın bitmeye yakın günleri gelmiş olurdu baharla birlikte. Ama toprak bereketli, doğurgan yüzünü gösterdi mi, artık korku biterdi. Nasıl olsa bu ılık rüzgarların ardından, çok geçmeden yeşerecekti topraklar. Bir anda boy atıverecekti, baharın getirdiği tazelikler.

Dereler çağlayacaktı. Dere kenarlarında çimenlerin arasına karışmış aciceler, dere otları, ebegümeçleri toplanabilecekti. Taze soğanlar, maydanozlar güneşe doğru başlarını uzatıverecekti.

Seralar ve o seraların görüntüsü olup tadı olmayan ürünleri yoktu o zamanlar. “Her şey zamanında oğul” derdin ya bana. Her şey zamanında.

Seni neden hep çiçeklerle hatırlıyorum diye kendi kendime sormam ne kadar anlamsız. Çiçekler ve sen birbirinizden ayrı düşünölmeyecek kadar bütün idiniz. Çiçeklerin de zamanı vardı. Her şey zamanındaydı. Ve sen her şeyin zamanını bilenlerdendin.

On bir ay açık kalan ve adı “on bir aylık” olan bir çiçek vardı. Sarı, mavi, kırmızı yeşil açardı. Galiba en sevdiklerinin başında onlar gelirdi. Küçük plastik saksılarda özenle korur, çayını içtiğin sehpanın kenarına oturturdun. Yemeğe çağırdığımızda seni; eline küçük saksılardan bir tanesini alır öyle gelirdin. Yemekte yanına aldığı daha çok Afrika menekşesi olurdu. Mor yayvan yapraklarına bakar, ağzına götürdüğü her lokmada dalgın öylece onu seyrederdin. Sinirlendiğin zamanlar, küstüm çiçeğine dokunup yapraklarını büzöştürmesine bakardın. Açelya daha aristokrat bir havadaydı. Ağır misafirlerine çıkardığın ağır çiçeğin. Açelya aldığımız çiçekçiyle nasıl kavga etmiştin. “Bunları nasıl satıyorsunuz, biz eve götürünce kısa zamanda solup gidiyorlar” diyerek. Sonra hangi ilaçların iyi geldiğini öğrenip onları da yaşatmayı başarmıştın ya.

Zaten çoğunu severek, konuşarak, şiirler, şarkılar okuyarak büyötdürdün ya. Sabahın erken saatinde rengarenk çiçeklerini açıvermişse bir tanesi sen, hemen başlardın: “Ah benim güzel kızım, gönlümün eğlencesi, seni bana verene kurban olayım, seni boyayan kudret eline hayran olayım” diye ağıtlar sıralamaya.

Balkona sıraladığın fesleğenler ve ıtrılar. Ne güzel kokarlardı. Yapraklarına okşar gibi dokunup sonra yüzüne süröşün.

En az ağlamak kadar çiçeklere olan tutkun da senin ayrılmaz bir parçandı. Elbette çiçekleri severken de çoğu zaman ağlardın. Bir gün seni asmanın altında hüngür, hüngür ağlarken bulmuştum. Sabahın erken saatiydi. Korkmuştum. Düşmüş gibi olduğun yere oturup kalmıştın. Neden ağladığını bir türlü anlayamıyordum. Asmaya sarılı süs kabağını gösterip ağlıyordun. Yine anlamıyordum. Süs kabakları küçücük açmışlardı. Avize gibi narin saplardan aşağıya doğru sallanıyorlardı. Hem gösteriyor hem anlamamı istemiyor gibi açıklamıyordun. Sonra her şeyi

anladım. Açıklarsan geleceğimden korktuğun için açıklamıyordun. Akşam, süs kabaklarının bazılarının yeşil bazılarının sarı olduğunu görünce, içinden keşke bir tanesinin üzerinde hem sarı hem yeşil renk olsaydı ne güzel görünürdü, diye geçirmiştin. Sabah, evet süs kabaklarının sadece bir tanesi yarısına karar yeşil, diğer yarısı sarı renkтейdi. Ve sen ağlıyordun.

Seni yanıma getirebilmek için “çiçek serasına götüreceğim” diyerek ikna ettiğim günleri hatırlıyorum. Bir çiçek serasına gidebilmek için, bin kilometreden fazla yol göze alınabilir miydi. Şimdi artık o istemediğin halde kabul edişlerinin ne kadar benim için ne kadar çiçekler içindi bilemem.

Ama sen hiçbir şeyi bir başka şeyden daha önemli görmezdin değil mi? “Her şey yerinde ve zamanında oğul”

Eğer sen bir belediye başkanı olsaydın, en güzel balkon yarışması düzenlerdin. Böylece şehrin bütün binaları rengarenk çiçeklerle dolar taşardı. Ve sokaklar ve caddeler bu kadar hüznü dolu olmazdı. Her, yağmurlu havalarda omuzlarımı çekip kaldırımlarında yürümek zorunda kaldığımda, bu sokaklar, bu caddeler yalnızlığımı bu kadar acımasızca yüzüme vuramazlardı.

Sizden Gelenler

Armağan Aytaç

Vakit Hikmetin narin yelkovanlarını Kovalarken,damar damar bir Öz akar içsel cesedime. Ve kör bir gecede dipsiz karanlıkların ortasında bir yed-i beyza misali bir kurtarıcı el bekler çırpınan dizelerim. Soyutlanmak yahut perde arkasından belirlemek somut bir düş eşliğine. Gece - Gündüz Biri bana diğeri öteki yüze. Aslında gölge oyunu .Bu mizan böyle devam ettiği sürece gece ve gündüz tüm kavgacılığıyla ve zıtlaşmalarıyla bir ahenk olur gül kokulu günlerime

Aynalar
Aynalar buralardan böyle bir tutam yar kokusuna bezenmek.
Bakışa odaklanmak; asi ve kızıl bir Rüya.
Etten aynaları kaldır ey biricik SUS.
Susuzum ve sus oluşum sudan sebeplerden değil ey konuşan bebek.
Garip ama bir ünlemler ifade edilecek kadar adi değil benim AH'ım.
Ateş.....
Su.....
Aynalarda raks eder imge ve başlar benim ömrümün kısa dip notu.
Soğuk yılan dokunuşu geceler, perdesini açar zerrelere yansıyan yetmiş bin perde arkasında gizlenenin yüzünü.....
Konuşan Musa değildi Tuba'da.....seslenen ve sese bir yankı.....yankı
Musa'nın İçleniydi.
Şimdi bana mı bu konuşmak sevdası?!
Bir sırdaş yol aldı Adem.
Konuşamıyorum.....Çünkü Konuşmak bir Ölüm....Ta ki Yanmayı öğrenmeden bana.
Aynalaraynalar çocukkalbinde saklı olan bir tutam nergis.
Yahut sesine katık ettiğin bir avuç gözyaşı.
Yansıma...yakınsama...
Yan (-sıma) Ey ateş.
Yan (-sıma) Ey su
Yansımam ondan öte onda onun döngüsü.
Aynalara düştü bu direniş.
Yansıma Suyun duası, kabul edilmiş gök kuşağı.
Yansıma Güneşin Tebessümü, Okyanusun göz kırpması.
Yansıma Aynalar dışımızdaki üçüncü göz.

Üçüncü Kimlik , üçüncü yan
Soğuk Zekalardan fişkıran Ateş-pera fikirler ve gönüllerde aydınlanan
ayrıntı; AŞK!!!
Bir sevgi istiyorum en az korkum kadar gerçek...
Bir sevgi ki sevince vuslata dem tutan; korkunca huşu ile saygı duyulan bir sevgi.
Bir sevgi ki korktukça en çok sevilen...
Bir sevgi ki sevdikçe en çok korkulan.
Korkuyla sevilen sevdikçe korkulan.
Bir sevgi ki aynalarda yansımayan ama en alâ aynaları kıskandıran
yansımaları olan bir sevgi.
Bir sevgi ki Alemsiz alemin içinde... Vah ki vah el-alem ne anlansın.
Ellerimden boşalan dokunuşu ve içimde dağlanan diken yaralarını kim tedavi edecek.
Güzide bir dokunuş, güzide bir sadâ AYNA.
Bir damla sudaki insan.
Bir damladaki bir çiğnem et.
Bir damla sudaki ucuz isyan.
Bir damla su, renksiz, tıpkı AYNA GİBİ.
Suya ne yansıdı oldu su o renk.
Aynaya ne yansıdı oldu ayna o renk.
Cisimleşen şeytan suya bir acı bulaştırdı...Karmaşalarda ki kavgaya Aynama yansıdı.
Ateş yansır da yakmaz ey Su seni.
Ateş tecelli eder de yakmaz seni ey ayna.
Yanan Ateş, yansıma bir tahayyül... Bir kıpırdanma.
Kanında gezen sıcacık günah,ılık aldanış.yansıyan ŞEYTAN.

Selman Metinoğlu

Öğretilmiş Lümpenlik Ve Halkı Adam Etme Senaryoları

Siz bir akrepsiniz bayım...

Gülizar ilk defa ‘Şehir’e gelmiştir. Her nasılsa yolu Boğaz’da bir yalıdaki partiye düşer. Onu gören mini etekli pon-pon kızlar ve cicili-bicili oğlanlar şalvar ile eşarba bakıp kıkırdarlar.

Bir defasında Şaban lük(ü)s bir restorana gider. Kuru fasulye ve soğan ısmarlar. Ekmeği büyük bir lokma yapıp suyuna banar. Soğanı eliyle bi güzel kırıp cücüğünü çıkarır. Istakozlu beyler, şampanyalı hanımlar, herkes yemeğini bırakmış gizli bir işbirliğiyle ona bakıp gülmektedir.

Bir başka defa Ramazan döner kapıya takılır. Bayram yanlışlıkla p(i)laja girer. Emine otobüste tacize uğrar. Döndü hala Pınarbaşı ağzıyla konuşmaktadır.

Bir başka, bir başka.. Sığınmacı hayvan(!)lar, Lümpen gurbetçiler, despot toprak ağaları, dedikoducu teyzeler, akli uçkurunda amcalar, envai kötülük hacılar-hocalar, su katılmamış yobazlık ve çağdaşlığa genetik karşı çıkma alışkanlığındaki adam olmaz halk. Alaturka ve kahretsin tüm çabalara rağmen Türk gibi yaşamaya iyi-kötü devam eden o ilkel sürü.

Onları onlara rağmen kurtardığımız/kurtaracağımız için her şeyi hakediyorlar. Köylü, yoz, cahil, kıro, maganda, zonta, vs. vs. Ağzı lahmacun kokan, gecekonduda oturan, geri kafalı yoksul ve düşkün, lümpen proleter yada homoarabescus.

Birileri suyun başına oturmuş ha babam senaryo uyarlıyor. Hem de alafranga aparmalarla.. Astıkları astık, kestikleri kestik. Celladınıza az kibar ol deseniz kafanıza demediğini bırakmıyorlar. Bunlar suyun başına taharetsiz oturarak suyu da pisletip bulandırdılar. Nihat Genç’in tarifile; “Bunları tanıyorum, bir koyun sürüsü, mağaralardan inip medya köşelerine geçti, hepsi bu.

Bunlar var ya bunlar; ah şu bizim karabıyıklarımızdan bile öğrenerek Demir’li, Taş’lı kitapları karalamışlardır. İnce Memet’li bardaklara doldurdukları Burbon şarabıyla Yaşar’lar. Genelde onların adı Kırmızı’dır. O bir Atıf filmidir ve ahlakın apışarası ağdalanmıştır. Tarabya’da kanyakla karışık şiirleri vardır. En sevdikleri mısra “Yüzyıllarca namussuzluk yapmaktan bıkmadın mı namus?”tur. Kerizlerin parası yenir, buna dış kirası denir.

Evi Hanoi’de kalmış Slovakya’lı salyangozlarımız bizim. Boğaz tokluğumuzun askıntıları, dışkılarımıza zahmet bağırsak parazitlerimiz ha bunlar.

Seni şuursuz mukallit, ruhsuz ve asılsız insan sureti. Ve seni lümpen oğlu lümpen! Yumurta topuklu, yaban dudaklı, sülale boyu kabuklu.. Çekiçle, çiviyle konuşuyorsunuz bu bizim içli milletin kelebek kalbiyle.

Kelimeler, kavramlar ve anlamlar sizde. Çizin ve sıraya dizin. Alın ulan izin.

Abi bu halk adam olmaz, lümpen bunların hepsi yav. Daha sınıf şuuruna bilem ermemişler, fakirler ve ağızları, ayakları kokuyor. Çamurdan ürkmüyor ve şehri terletmiyorlar. Düzenli bir iş sahibi değiller ama işporta mafyası ellerinde. Bilinç ve davranış olarak ne yaptıklarının farkında değiller. Popüler kültür -bazen arabesk bazen parabesk- tek gıdaları.

Kimin eseri lan o öğretilmiş lümpenlik ve yozluk. Bu ne zırtapoşluk! Hiç anlamaya çalıştığınız bir an oldu mu onları? Varsa yoksa siz ve sizin o lanet mühendisliğiniz. De gidin!

Her gün Çiçek Pasajı’nda meze yapıp yediğiniz kalbimizin kıvrımlarıdır. Gazozuna hap attığınız, BMW’lerle çiğnediğiniz, hapse düşürdüğünüz, yoldan döndürdüğünüz, onuruna çamur sıçrattığınız ve anasından doğduğuna pişman ettireceğiniz/ettirdiğiniz hep bizdik, bizimkilerdik. Komprador komitacılar sizi! Kadınlarınızın, dünyanın en eski mesleği dediğiniz sanatı günlük hayatın her anına taşıyan histerik rahatlık ve her daim hazırlık yetmedi, bizim kadınlarımızı emsal kurban istiyorsunuz. Bir ayının armuda karşı hisleri, sizin soymayı başardığımız körpelere karşı duyduklarınızın tıpkısı. Sizi medeni domuzlar ve pezevenklik kutsayıcısı tezekler!

Siz bir akrepsiniz bayım, gelin bunları Ahmet Arif’ten tanıyalım:

“Bunlar engerek, bunlar çiyandır,
Bunlar ekmeğimize el koyanlardır;
Tanı oğlum bunları,
Tanı da büyü.”

Çedene

Nadir anlatılmaya değer sanıyorum. Nadir' e biz çedene derdik. Çedene nedir bilir misin? Çedene, bir bitkidir. Bir ağaç. Ekilmez, biçilmez, sulanmaz, gübrelenmez, budanmaz. Tıpkı o yörenin insanları gibi suyunu kendi bulmak, hayatını kendi devam ettirmek zorunda bir garip mahluktur. Bodur bir ağaçtır. Tek tük kıraç topraklar üzerinde boy atar. Yaz gelince yeşillenir küçücük yaprakları. O da üşümekten dal budak salamamış, büyümemiş gibidir. İlk bakışta acıma duygusu verir insana. Dallarını gökyüzüne doğru uzatmamış, hadi çocuklar gelin salıncaklar kurun diyememiş ama yine de kendince ağır, kendince vakur, ciddi bir duruşu vardır. Küçücük boncuk kadar küçük meyveleri biter cılız dallarında. O meyvelere de çedene derler. Çedeneler toplanır, kahve dibeğinde ezilirse şifalı bir macun haline dönüşür. Sıcak suyla kaynatırsan kahvesi olur. Tam ezilmemiş küçük parçacıkları diline dolaşır. Tadı da kendine mahsus bir içecek olur.

Nadir çedeneye çok benzer.

Nadir de hepimiz gibi meydanı dolduran Nahiye Müdüründen çok korkardı muhakkak. Ama bizden farkı korkusuna rağmen çedene ağacı gibi kendince bir şeyler yapabilecek durumda oluşuydu. Çok şey yapardı Nadir, hepsine gülerdik. En çok güldüklerimizden biri, Umumi tuvaleti soran yabancı, kravatlı beyefendi birine Nahiye müdürünün evini göstermesi olmuştu. Saklandığımız yerden kükreyen, ağzından köpükler saçarak sövüp sayan nahiye müdürünün hali kahaahalarla güleceğimiz kadar komikti. Günlerce gülmüştük.

Gerçi Nadir bu özelliğini engin tecrübelerden sonra edinmişti. Biz biliyorduk. Küçücük bir çocukken, -yine öyle bir çedeneydi işte- bulduğu su borusu parçasını Osman emiye kaval yapması için yalvardığı zamanlardan edinmişti o tecrübeyi. Osman emi önce ağzının ölçüsünü aldı bir iple. Sonra günlerce meydan çeşmesinin küründe beklet, ıslansın yumuşasın, öyle delebiliriz ancak diyerek oyaladı. Nadir, kışın karın

buzun arasında saatlerce bekledi. Günler sonra boru parçası delindi. Ama kaval gibi ses çıkarmıyordu. Islatma işlemi yeniden başladı. Nadir felekten üşümüştü. Üşümekten büyümemiş küçücük kalmıştı. Kaval aşkına buzlu suların arasında günlerce uğraşmaya küçücük ciğerleri dayanmamış hastalanmıştı. Annesi Şadiye abla günlerce Osman emiye beddua etti gezdi. Ama sonunda Nadir de büyümüştü işte. Nahiye müdürünü çileden çıkaracak kadar.

Kahveler sıcak yuvadan daha sıcaktı her zaman. Hem soba yanardı içinde, hem kalabalıktı. Nefes, sigara dumanı, çay ocağının, kömürün isı karışmış kirli buharı sıcak gelirdi o soğuk çok soğuk kış günlerinde. Kahveler önemlidir.

Sana bir hikaye yazacağım içinde kahveler olacak, diyecek kadar önemlidir kahveler.

Mehmet Harputlu

Filibeli Şehbenderzade Ahmed Hilmi İslam Tarihi

Kayıp Kültürümüzün İşaret Taşlarından Bir Kitap

Şehbenderzade Ahmet Hilmi'yi iki kitabıyla tanıyoruz. Amak_1 Hayal ve İslam Tarihi. Her iki kitap da mutlaka okunması ve bilinmesi gerekenler listesinin baş kitapları. Özellikle kültürümüz ve kültür tarihimizin yapı taşı eserler. Amak-ı Hayal' de düşünce tarihimizin, evreni algılama ve yorumlama biçimlerimizin, kendine özgü, akıl ötesi, bir anlamda sürrealist tadını bulacaksınız.

İslam Tarihi ise sadece önsözünü bile, kayda alınması gereken önemde. Kısa girişinde geçmiş kültürümüzün donuk ve kalıplara bağımlı yapısının kırılması gerekliliği üzerinde duruyor müellif, içtihat kapısı kapalıdır tartışmasına kısa bir değinmeden sonra kitabına "Tarih" felsefesi ile başlıyor.

Kitabın son bölümü yine içtihat meselesine ayrılmış. Uzun bir makale ile o günkü tartışmalarda görüşlerini açıklıyor. Durum tespiti yapıyor. Çare ve önerilerini belirtiyor. Bütün bunların amacının ne olduğunu son satırlarında ki paragrafta buluyoruz:

"Şerait-i hazıra ile cidal-i hayatta ictimaiyyet-i islamiyyenin medeniyet-i ariyane önünde paydar olması gayr-ı mümkündür. Paydar olmak için işte yine tekrar ediyoruz, iki çare mutasavverdir. Birisi o medeniyetle temas etmemek. Bu gayr-i kabil-i icra bir çaredir. Ki asla hayal ve tasavvur derecesini geçemez. Diğer-i ise simay-ı islami kaybetmeden temeddün ve tealidir."

"Hazır şartlarla hayatın çatışmalarında İslam Toplumunun Avrupa medeniyeti önünde ayakta kalması mümkün değildir. Ayakta kalmak için, işte yine tekrar ediyoruz, iki çare tasarlanabilir. Biri o medeniyetle temas etmemek. Bu uygulama imkanı olmayan bir çaredir. Hayal ve tasarıdan öteye geçemez. Diğer-i ise İslam'ın yüzünü (esasını) kaybetmeden medenileşme ve ilerlemedir."

Elimizdeki nüsha; 1971, İstanbul basımı. Doğan Güneş Yayınları A.Ş. tarafından, 100 büyük eser serisinden yayınlanmış. İki cildi bir arada. Oldukça hacimli sayılabilecek bir büyüklükte. Orta boy. 568 sayfa. Kitabın aslından olduğu gibi latinize edilme ihtimali oldukça yüksek. Parantez, dip not, açıklama gibi ukalalıklara gerek görülmeden basılmış. Genel olarak doğru okunmuş ve doğru basılmış izlenimi veriyor.

Başta da söz konusu edildiği üzere, kitap önemli bir önsöz ve girişinde Tarih felsefesi diyebileceğimiz bir bölümle başlıyor. Bu bölümü sırasıyla, Felsefe Din Fen, Dinler, Dinler Tarihi, Dinler hakkında tenkitler takip ediyor. 96. sayfadan itibaren İslam Öncesi Arapların tarihine giriliyor. Birinci cildin sonu olan 261. sayfaya kadar İslam tarihi işleniyor. İslam tarihinde özellikle, İslam dininin diğer dinler arasındaki yerinin mukayeseli olarak işlenmesini ve hükümet şeklinin farklı yorumlanışını buluyoruz.

271. sayfadan başlayan 2. cilt İlk ihtilaftan başlıyor. Özellikle İslam Tarihinde devlet, devlet için yapılan tartışmalar, bu çerçevede ortaya çıkan mezhepler, Şia, Şia'nın kolları oldukça özlü ve kaynaklara dayalı bilgiler olarak veriliyor.

Toplum olarak bilgilenme yerine tartışmayı çok sevdiğimizden olsa gerek, medyatik havanda su dövme seanslarında adı hiç geçmeyen -hadi bir adım sonrasını da söyleyelim- çünkü büyük, karizmatik ve her şeyi bilme uzmanlarınca adının duyulduğunu zannetmediğimiz bu kitap birçok soru ve soruna temel bilgiler sunabilecek nitelikte.

Şu üç özelliği kitabı emsallerinden daha farklı bir

konuma oturtuyor:

*Özellikle Tarih konusunda temel kaynakların başında gelen “Kıyas-ı Enbiya Ve Tevarih-i Hülefa – Ahmet Cevdet Paşa” ya eleştirel olarak yaklaşan bir kitap olması.

*İslam Aleminde yüzyıllardır süregelen mezhepler tartışmasına farklı bir açıdan yaklaşan bir kitap olması. Müellif Ehl-i sünnet’ ten olmasına rağmen yer, yer Şia’ nın haklı olduğunu savunmakta.

*İslam Tarihini, din açısından daha çok bilim açısından işlemesi.

Kitabı bu haliyle bile ortalama okuyucunun elde etmesi çok zor. Keşke yeniden basmayı göze alacak kahramanlar çıksa. Elbette ikinci ve daha önemli sorun gibi görünen dil meselesi var. Keşke sadeleştirilebilse demiyorum. Bilgiye ulaşmak isteyen birazcık zahmete katlanıp birkaç kelime öğrenmeli. Kaldı ki bahsi geçen dil, kendi ana dili. Yabancı dile artık ders adı olarak bile yabancı dil demeyen eğitim sistemi içinde ne olmayacak temenni.

O zaman tartışmaya, boşa zaman geçirmeye, havanda su dövme seanslarıyla ömür tüketmeye devam.

Oğuzhana Masallar - Laedri

Külbastı Fiyen At

*Soğuk bir kış gecesi, her yer örtülü karla
Amansız bir fırtına uğulduyor ısrarla.*

*Dışarda tek canlı yok, herkes sinmiş bir yere
Kurtlar bile çekilmiş soğuktan inlerine.*

*Dağ başında bir hanın taş duvarlı sofası
Bir kenarda bir ocak, hiç gelmiyor yanası.*

*Ocağın etrafında yarım halka yolcular
Koyulmuşlar sohbeta, öbekler beşer-onar.*

*Yarın bir panayır var konakta bir sonraki
Sabah yola çıkarlar durursa eğer tipi.*

*Şimdi yatmadan önce etmeli biraz lak-lak
Nasıl olsa burası yataktan daha sıcak.*

*Arada bir yükselir bir ses aralarından:
Biraz odun getirsen ölüür müsün acından ?*

*Hancı söylenerekten üç-beş çırpı getirir
Saman alevi gibi, parlar ve bitiverir.*

*Dışardan gelen bir ses bütün sesleri kesti;
Herkes kulak kesildi, bu da neyin nesiydi ?*

*Kapı çalınıyordu, anladı bunu herkes
Bir kere daha gelip tekrarlayınca o ses.*

*Hancı feneri kapıp kapıya doğru koştu,
Çok geç vakit de olsa müşteri geliyordu.*

*Yolcular hep birlikte kapıya yüz çevirdi
Bu geç saatte gelen acep nasıl biriydi ?*

*Merak uzun sürmedi, yolcu kapıdan girdi,
Biraz orda bekleyip etrafa göz gezdirdi.*

*Oturanlar bir süre onu ölçüp biçtiler,
Biri birine dönüp merakla baktılar.*

Hayır, tanıyan yoktu, besbelli bir yabancı

Derken kapıdan girdi, elinde fener, hancı.

Yabancıнын atını götürmüştü ahıra,
Şimdi sıra gelmişti misafire "buyur"a.

Buyurun, şöyle geçin diyerek yol gösterdi
Birileri kalksın da yer açılsın isterdi.

Sesini yükselterek "ocağa yakın gelin"
Dese de ilgisini çekemedi kimsenin.

Yolcu onun çâresiz bakışına teselli
Vermek için anlamlı, hafifçe gülümsedi.

Koyu renkli bir bezle masayı temizlerken
Hazır yemek kalmadı, biraz et var istersen;

Çömlekte uzun sürer, ama külbastı kısa"
Diye hancı menüyü sunmuştu ustalıkla.

Yabancı seçimini hiç zorlanmadan yaptı :
En iyisi sen bana yap güzel bir külbastı.

Ama iki kişilik olsun diye ekledi
Hancı anlamamıştı, biraz durup bekledi.

Yabancı tekrarladı : "Evet, iki" diyerek
Hancı mutfağa geçti, hiç merak etmeyerek.

Ama diğer yolcular artırdılar fiskosu;
Bir kere başlamıştı koyu bir dedikodu.

Kimi tahmin yürütür, kimi tezler üretir
Kimi itiraz eder, başka fikir türetir.

Her masada gürültü, her grupta bir telâş,
İnip kalkan, sallanan, konuşan onlarca baş.

Kendi hâlinde gibi görünmeye çalışan,
Ama aynı merakın pençesinde boğuşan

Yolcular bir sonuca varmadan hancı geldi,
Tabaklardan birini masaya yerleştirdi.

İkinci ne olacak ? der gibi durdu hancı;
Hemen emrini verdi bekletmeden yabancı:

Onu atuma götür dedi önem vermeden.

Ama dili tutuldu hancının hayretinden.

Yalnız hancının mı ya ? Herkes sus-pus olmuştu,
Sanki yabancı hariç hepsi öyle donmuştu.

Evet evet, atıma diye tekrarlayınca
Hancı döndü, yöneldi çâresizce kapıya.

Hancının arkasından önce bir-iki yolcu,
Sonra hepsi beraber dışarıya koştu.

Koca sofa bir anda bomboş kalıvermişti;
'Külbastı yiyen bir at' görülmemiş bir işti.

Bunu kaçırmak olmaz, gidip görmeli hemen
Diye hepsi koştu fazlaca düşünmeden.

Az sonra önde hancı, döndüler hep beraber.
Yüzlerinden belliydi: yıkılmıştı hayaller.

Ama içerde birden bir farklılık gördüler.
O zaman anladılar, birbirine döndüler:

Yabancı yer değişmiş, başka yere geçmişti,
Ocağın yakınına bir yere yerleşmişti.

Ayrı ayrı düşündü hepsi de aynı şeyi:
Bir oyuna gelmişler, ama haketmişlerdi.

Masal biter, söz bitmez; dinle canım Oğuzhan:
Yalnız gülmek değildir beklenen masallardan.

Bir ders çıkar, sanma ki yalnız şaka ve alay;
Dost kazanmak güzeldir, düşman kazanmak kolay.

Yapacak bir iyilik varsa yapmalı insan;
Çokça yardım etmeli başkasına her zaman.

İyilik-sever olmak kimseye vermez zarar,
Yardımlı sevenleri herkes bağrına basar.

Yardımcı olanlara yardım eden bulunur.
İnsanları sevmeden sanma insan olunur.

Sevilmek isteyenler yardım sever olmalı,
İnsanları severek mutluluğu bulmalı.

ÜZEYİR
GAYCİL